

Άρειος Πάγος: 1501/1998

Πηγή: Ποινικά Χρονικά ΜΘ/99 σελ. 841

Αιτιολογημένη καταδίκη για παράβαση του νόμου «περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών» (άρ. 4 παρ. 2α και άρ. 8 παρ. 3 Ν. 181/1974) του διευθυντού μαιευτικού και γυναικολογικού διαγνωστικού κέντρου και της διαχειρίστριας της εταιρείας από το οποίο ιδρύθηκε, οι οποίοι εγκατέστησαν, έθεσαν σε λειτουργία και χρησιμοποίησαν ακτινολογικό μηχάνημα που εξέπεμπε ιοντίζουσα ακτινοβολία για ιατρική διάγνωση, και συγκεκριμένα μαστογράφο, χωρίς την ειδική άδεια του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών για την ίδρυση και λειτουργία ακτινολογικού εργαστηρίου. Ορθώς απερρίφθη ο περί νομικής πλάνης ισχυρισμός των κατηγορουμένων. Δεν επάγεται απόλυτη ακυρότητα το γεγονός ότι στα πρακτικά της δίκης η απαλλακτική πρόταση του Εισαγγελέως καταχωρίστηκε ως καταδικαστική.

Προεδρεύων: ο Αντιπρόεδρος Κ. Λυμπερόπουλος

Εισηγητής: ο Αρεοπαγίτης Α. Κατράκης

Εισαγγελεύς: Δ. Δωρής

Δικηγόρος: Κ. Χρυσικόπουλος

Επειδή, με το άρ. 4 παρ. 1 και 29 του Ν. 181/1974 «περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών» ορίζονται τα εξής: Δια την άσκηση εν Ελλάδι υπό παντός φυσικού ή νομικού προσώπου οιασδήποτε δραστηριότητας εμπιπούσης εις το άρ. 1 του παρόντος, απαιτείται ειδική άδεια προκειμένου περί εισαγωγής, εγκαταστάσεως και λειτουργίας μηχανημάτων παραγωγής ιοντιζουσών ακτινοβολιών δι' ιατρικούς σκοπούς εν γένει ως και εγκαταστάσεως και λειτουργίας εργαστηρίων ραδιοϊσοτόπων δι' ιατρικές εφαρμογές εν γένει, δι' αποφάσεως του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών, εκδιδομένης μετά σύμφωνη γνώμη Τριμελούς Επιτροπής, οριζομένης υπ' αυτού. Περαιτέρω, με το άρ. 8 παρ. 3 του ίδιου νομοθετικού διατάγματος ορίζεται ότι: ο εγκαθιστών ή θέτων εις λειτουργίαν ή χρησιμοποιών εργαστήρια ραδιοϊσοτόπων ή μηχανήματα παραγωγής ιοντιζουσών ακτινοβολιών άνευ της κατά το άρ. 4 αδειάς ή μετά την ανάκληση της αδειάς ταύτης τιμωρείται δια φυλακίσεως τουλάχιστον 3 μηνών και χρηματικής ποινής πέντε χιλιάδων μέχρι διακοσίων χιλιάδων δραχμών. Περαιτέρω, κατά το άρ. 31 του ΠΚ, μόνη η άγνοια του αξιοποίνου δεν αρκεί για να αποκλείσει τον καταλογισμό. Η πράξη όμως δεν καταλογίζεται στον δράστη αν αυτός πεπλανημένως πίστευε ότι δικαιούταν να προβεί στην πράξη, η δε πλάνη του αυτή ήταν συγγνωστή.

[...] Στην προκειμένη περίπτωση όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Τριμελές Εφετείο Αθηνών που την εξέδωσε, δέχθηκε κατά την ανέλεγκτη αναιρετικά ουσιαστική κρίση του, τα ακόλουθα: κατά το έτος 1990 οι κατηγορούμενοι Μ.Τ. και Α.Ν. από κοινού ίδρυσαν στη Λαμία και επί της οδού Β. αριθ. 9 Μαιευτικό και Γυναικολογικό διαγνωστικό αυτό κέντρο με τον διακριτικό τίτλο «Ε.». Τυπικά το διαγνωστικό αυτό κέντρο φέρεται να ιδρύθηκε και να λειτουργεί κατά τον κρίσιμο χρόνο (κατά τον οποίο φέρεται να έχει τελεσθεί η υπό κατηγορία αξιόποινη πράξη), στο όνομα της ετερόρρυθμης εταιρίας «Μ.Τ. και Σία ΕΕ» της οποίας ομόρρυθμο μέλος και διαχειρίστρια ήταν η πρώτη κατηγορουμένη, Μ.Τ. και ετερόρρυθμο μέλος η δεύτερη κατηγορουμένη, μητέρα των δύο συγκατηγορουμένων της, Γ.Ν., ενώ ο τρίτος κατηγορούμενος Α.Ν., ιατρός (μαιευτήρ γυναικολόγος), ορίσθηκε με το εταιρικό συμφωνητικό ως «Διευθυντής της εταιρίας» με ευρείες εξουσίες. Στην πραγματικότητα τη διαχείριση και διεύθυνση της εταιρίας και ειδικότερα την ευθύνη για την όλη λειτουργία του διαγνωστικού κέντρου, ασκούσαν από κοινού η ανωτέρω διαχειρίστρια και ο διευθυντής της εταιρίας, δηλαδή οι πρώτη και τρίτος κατηγορούμενοι, οι οποίοι ελάμβαναν και εκτελούσαν όλες τις σχετικές αποφάσεις. Αντιθέτως, η δεύτερη κατηγορούμενη, Γ.Ν. οπωσδήποτε προχωρημένης ηλικίας, ετερόρρυθμο μέλος της εταιρίας ήταν απλή χρηματοδότης της επιχειρήσεως των δύο τέκνων της, χωρίς καμία συμμετοχή στις αποφάσεις και τις ενέργειες που αφορούσαν την εταιρία και την λειτουργία του διαγνωστικού κέντρου. Έτσι οι πρώτη και τρίτος κατηγορούμενοι, στις 14.12.1990, ως διαχειρίστρια της πιο πάνω εταιρίας η πρώτη και ως διευθυντής αυτής και του

διαγνωστικού κέντρου ο τρίτος, από κοινού εγκατέστησαν, έθεσαν σε λειτουργία και χρησιμοποίησαν στο επί της οδού Β. αριθμός 9 ιατρείο του μαιευτικού και γυναικολογικού διαγνωστικού ως άνω κέντρου «Ε», ένα μαστογράφο, δηλαδή ένα ακτινολογικό μηχάνημα που εξέπεμπε ιοντίζουσα ακτινοβολία για ιατρική διάγνωση, και έθεσαν σε λειτουργία το μηχάνημα αυτό εξετάζοντας διάφορες ασθενείς με την διενέργεια μαστογραφίας, χωρίς να έχουν προηγουμένως εφοδιασθεί με ειδική άδεια για την ίδρυση και λειτουργία ακτινολογικού εργαστηρίου, χορηγούμενη από τον Υπουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών, που απαιτείται σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α 2 στ/οικ. 2236/18.4.1978 (ΦΕΚ 422/τΒ/10.5.1978) Υπουργική Απόφαση, αφού το εν λόγω μηχάνημα είναι πηγή ακτινοβολίας.

Ο ισχυρισμός των κατηγορουμένων τούτων ίτι δήθεν ο μαστογράφος λειτουργούσε με αποκλειστική ευθύνη του ακτινολόγου ιατρού Α.Π. στον οποίο απλώς παρεχώρησαν χώρο του ιατρείου τους για την λειτουργία του μηχανήματος (εκ του λόγου ότι δεν επαρκούσε ο χώρος του δικού του ακτινολογικού εργαστηρίου, τελείως αβάσιμος και απορριπτός, παρόλο που επιχειρεί να τον επιβεβαιώσει και ο εν λόγω ακτινολόγος ιατρός που εξετάστηκε ως μάρτυς υπερασπίσεως, χωρίς όμως καθόλου να πείθει το Δικαστήριο για την ειλικρίνεια της καταθέσεώς του ή να ή να κλονίζει στο ελάχιστο την παραπάνω αποδεικτική κρίση του Δικαστηρίου. Πρέπει να παρατηρηθεί εδώ ότι ούτε ο μάρτυς αυτός ούτε οι κατηγορούμενοι προσδιόρισαν έστω και με κάποια ασάφεια το είδος της έννομης σχέσεως με βάση την οποία έγινε η παραχώρηση της χρήσεως του χώρου, οπωσδήποτε όμως δεν επικαλέστηκαν μίσθωση ή άλλης μορφής ανταλλακτική σύμβαση, παρόλο που ο μαστογράφος είναι λίαν ογκώδης μηχάνημα που απαιτεί για την εγκατάσταση και λειτουργία του ολόκληρο δωμάτιο.

Εξάλλου, σαφώς και με πειστικότητα κατέθεσαν οι μάρτυρες κατηγορίας Σ.Κ., Χ.Κ. και Α.Λ., ιατροί, ότι το μηχάνημα το αγόρασε ο τρίτος κατηγορούμενος, ο οποίος μάλιστα ενεργούσε προσωπικώς μαστογραφίες σε ασθενείς. Επίσης και οι κατηγορούμενοι ομολογούν αλλά και προκύπτει από τις έγγραφες αποδείξεις και γνωματεύσεις μαστογραφίας που αναγνώστηκαν ότι οι αμοιβές για τις μαστογραφίες εισπράττονταν από την εταιρία «Μ.Τ. και Σία ΕΕ», στο όνομα της οποίας εδίδονταν οι σχετικές αποδείξεις, ενώ οι γνωματεύσεις των μαστογραφιών εκδίδονταν σε έντυπο του διαγνωστικού κέντρου των κατηγορουμένων με την ένδειξη: Μ.Γ.Δ.Κ.Α. «Ε.», Δ. Α.Ι.Ω.Ν. ... Τ.Μ., ο δε ακτινολόγος ιατρός Α.Π. εφέρετο απλώς ως «Υπεύθυνος Μαστογράφου» και υπέγραφε τις γνωματεύσεις. Επίσημα, όπως αποδεικνύεται (βλ. ιδίως το απόκομα τοπικής εφημερίδος και το από 29.8.1991 έγγραφο του ραδιοφωνικού σταθμού «Ρ.Κ.» που ανεγνώσθησαν καταθέσεις Σ.Κ., Χ.Κ., Α.Λ., απολογία Α.Ν.), οι πρώτη και τρίτος κατηγορούμενοι προέβαιναν σε διαφημίσεις του διαγνωστικού κέντρου τους δια των εφημερίδων και του ραδιοφώνου, με τις οποίες διέδιδαν ότι στο κέντρο τους αυτό λειτουργούσε μαστογράφος και γίνονταν μαστογραφίες. Επιβεβαιώνεται δηλαδή ότι πράγματι οι ως άνω δύο κατηγορούμενοι εγκατέστησαν και έθεσαν σε λειτουργία τον μαστογράφο με την συνεργασία του ιατρού Α.Π. Αντίθετη κρίση δεν μπορεί να συναχθεί από τα τελωνειακά και υπόλοιπα παραστατικά έγγραφα, από τα οποία προκύπτει ότι ο μαστογράφος αγοράστηκε και εκτελωνίστηκε στο όνομα του Α.Π., διότι είναι κατάδηλο ότι το όνομα του ιατρού αυτού ετέθη κατά το φαινόμενο μόνον, εκ του λόγου ότι αυτός είχε την ειδικότητα του ακτινολόγου και προκειμένου να καταστεί έτσι εφικτή η έκδοση της προαναφερομένης αδειάς στο όνομα αυτού, ως ακτινολόγου.

Στη συνέχεια το εφετείο σε σχέση με τον περί πλάνης ισχυρισμό των κατηγορουμένων δέχτηκε τα εξής: Απορριπτός ως αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός της υπερασπίσεως των κατηγορουμένων αυτών για συγγνωστή νομική πλάνη. Τούτο διότι δεν επιβεβαιώνεται ούτε από τις απολογίες τους, με τις οποίες δεν υπεστήριζαν και ότι ευλόγως είχαν την πεποίθηση πως είχαν το δικαίωμα να εγκαταστήσουν και να θέσουν σε λειτουργία τον μαστογράφο χωρίς την απαιτούμενη άδεια, παρά μόνον ισχυρίστηκαν ότι είχαν την εύλογη προσδοκία πως θα εξεδίδετο η άδεια, πράγμα που δεν συνέβη τελικώς, αλλ' ούτε και οι εξετασθέντες μάρτυρες υπερασπίσεως επιβεβαίωσαν τον ισχυρισμό τους αυτόν, αλλ' απλώς κατέθεσαν ότι πολλοί ιατροί διακινδυνεύουν να θέτουν σε λειτουργία τέτοια μηχανήματα με την προσδοκία της υστερας χορηγήσεως της αδειάς σαφώς δε συνάγεται από το αποδεικτικό υλικό ότι οι κατηγορούμενοι είχαν πλήρη επίγνωση της νομικής τους υποχρεώσεως να μην εγκαταστήσουν ούτε να θέσουν σε λειτουργία τον μαστογράφο χωρίς την απαιτούμενη νόμιμη άδεια. Τούτο επιβεβαιώνεται και από την επακολουθήσασα συμπεριφορά τους,

δεδομένου ότι λίγους μήνες μετά την εγκατάσταση και την θέση σε λειτουργία του μαστογράφου, τους απεστάλησαν τα αναγνωσθέντα υπ' αριθμ. 3191/δισ/15.5.1991 και 6405/14.6.1001 έγγραφα της Διευθύνσεως Υγείας και Πρόνοιας, με τα οποία (ιδίως δε με το δεύτερο) τους επισημαίνεται ότι «Σας εφιστούμε την προσοχή να μην κάνετε χρήση του μαστογράφου πριν σας χορηγηθεί άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ακτινολογικού εργαστηρίου γιατί θα βρεθούμε στην δυσάρεστη θέση να σας επιβάλλουμε τις νόμιμες κυρώσεις του νομοθετικού διατάγματος 181/1974 άρ. 8 (ΦΕΚ Α 347)», το οποίο πράγματι παρελήφθη από τους κατηγορούμενους, όπως ρητώς ομολογείται από την πρώτη εξ αυτών με την απολογία της, παρά ταύτα όμως οι κατηγορούμενοι συνέχισαν την λειτουργία του μαστογράφου μέχρι το έτος 1994. Με βάση τις παραδοχές αυτές το εφετείο κήρυξε ενόχους τους αναιρεσειόντες της προαναφερόμενης παραβάσεως των άρ. 4 παρ. 2α και 8 παρ. 3 του Ν. 181/1974 και επέβαλε σ' αυτούς ποινή φυλακίσεως τριών μηνών.

Με αυτά που δέχτηκε το δικαστήριο της ουσίας διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του την αναγκαία ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού εκθέτει σ' αυτή με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις, τα πραγματικά περιστατικά τα οποία προέκυψαν από την ακροαματική διαδικασία που στηρίζουν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος αυτού, τις αποδείξεις από τις οποίες προέκυψαν τα περιστατικά αυτά και τις σκέψεις, με βάση τις οποίες έγινε η υπαγωγή τους στην παραπάνω ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόστηκε, την οποία ούτε αμέσως ούτε εκ πλαγίου παραβίασε. Ειδικότερα δε σε σχέση με τον αυτοτελή ισχυρισμό των κατηγορουμένων περί συγγνωστής νομικής πλάνης τους, αναφορικά με το λόγο που αποτέλεσε την αιτία για την ίδρυση του εν λόγω εργαστηρίου χωρίς άδεια της Αρχής, το δικαστήριο με πληρότητα και σαφήνεια εκθέτει στην απόφασή του, την συνδρομή των στοιχείων εκείνων, που δεν επιτρέπουν την αναγνώριση της καταστάσεως αυτής (πλάνης) στο πρόσωπο των κατηγορουμένων. Ενώ, περαιτέρω, δεν ήταν απαραίτητο για την πληρότητα της εν γένει αιτιολογίας του η αναλυτική παράθεση των αποδεικτικών μέσων ούτε ποια πραγματικά περιστατικά προκύπτουν ξεχωριστά από το καθένα καθώς επίσης ειδική απάντηση από το δικαστήριο στα επιμέρους επιχειρήματα των κατηγορουμένων ή στους μη αυτοτελείς ισχυρισμούς τους, οι οποίοι αποτελούν άρνηση της κατηγορίας. Τέλος, στην ορθότητα της αιτιολογίας δεν επιδρά ο εσφαλμένος, όπως διατείνονται οι αναιρεσειόντες, προσδιορισμός του χρόνου τελέσεως της προκειμένης πράξεως, καθόσον αυτός δεν επιδρά στην ταυτότητα της πράξεως ή την παραγραφή της όπως τα αντίστοιχα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν τις παραδοχές της αποφάσεως, άλλωστε ούτε οι αναιρεσειόντες επισημαίνουν σε σχέση με τις ίδιες παραδοχές την ύπαρξη πραγματικών περιστατικών, που να στοιχειοθετούν διαφορετική πράξη από εκείνη για την οποία καταδικάστηκαν, ώστε να δημιουργείται η επικαλούμενη αντίφαση. Επομένως, τόσο ο πρώτος όσο και ο δεύτερος από το άρ. 510 παρ. 1 εδ. β' και δ' ΚΠΔ λόγοι της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Οι ίδιοι λόγοι της αιτήσεως αναιρέσεως, κατά το μέρος που πλήττουν την ουσιαστική επί πραγμάτων κρίση του δικαστηρίου, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.

Επειδή, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρ. 171 παρ. 1, 140 141 και 510 παρ. 1 εδ. 4 του ΚΠΔ, δεν δημιουργεί απόλυτη ακυρότητα και επομένως λόγω αναιρέσεως, το γεγονός ότι αποδόθηκε εσφαλμένα στα πρακτικά της δίκης η πρόταση του Εισαγγελέα και συγκεκριμένα, ενώ αυτή ήταν απαλλακτική για τους κατηγορούμενους καταχωρήθηκε, από παραδρομή του γραμματέα της έδρας, ως καταδικαστική. Επομένως, ο από το άρ. 510 παρ. 1 εδ. 9 τρίτος λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως, με τον οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επειδή, στους αναιρεσειόντες που ηττήθηκαν πρέπει να επιβληθούν τα έξοδα της δίκης (άρ. 583 ΚΠΔ)